

הפאקטוריון

עלון בית המדרש
"רעותא"

קריאת כיוון / **תוכן**

- 2.....דאשית קול // פתיחה.....
- 3.....על דבר הטוב והתשובה // מאמר.....
- 7.....איתמר בונה מזבח // סיפור.....
- 9.....הלכות השראת שכינה // מחשבה.....
- 10.....חיים // הרהור מן המגירה.....
- 11.....לעקומים נאווה תהילה // שיר.....
- 11.....הודעה משמחת // הודעה.....

ראשית קול / **פתיחה**

העצמות של זמן אלו מצאנו לנכון לקט
את כל הכתובים הנחשלים בצדק, אלו שא
קבלו ביטוי הולק בכל הפאסקווליס
הקוצמים ספרו לצאת אל האור. סוף סוף
התקצמו שלם אהצפסוק של כתובים אלה
לאחר העיות סכניות שונות. היה עם זרם
החיים שלכה לו בית המצפס בהלסע כמה
וכמה חובשי-בית-מצפס חזשים, נוספו עם
כמה כותבים אלוון. אמנם תמיד היו הוליס
כפי מאלה בבית המצפס, אלא שאלה הוליס
בראש האבז ואלה החזשים מהללס עם
הכתב. תחיתתה משהו של המלספה היא העז
המכבי להתעוררות הצופיה והנה ביצק עם
ליקוט יקר ממחשיבה זרה הזמן. כפעם בפעם,
לקרוא בקריאה לכל החפצים ביקרו של
הפאסקווליס: אנא, כתבו לנו לא צר
המקום... אברק ובלפי יקרו כתביק חסובים
לנו. הפאסקווליס מקבל בהכרה כל נושא
שהוא וכל סטון שהוא. מפלפוליס תלמודיים
ועז הליונות הלה בשעת בין ערביים. מפתו
של הפאסקווליס היא בראש ובראשונה לתת
ביטוי אמיתי לתסיסה המתוצפת בנפש של באי
בית המצפס. על מנת שנוכל ללמוד ולהחכים
זרה מלה בצופיה נעלימה וברת קיימא. אפשר
למסור חומר לישי בבית המצפס או לחלופין
לשלוח לצואל של הישיבה או עוז לחלופין
פשוט להכניס לתקייית הפאסקווליס המחשב
של ביהמ"צ.

חורף טוב לנו ולכל בית ישראל

תמונת השע

חמה במחבוא הענן. באדיבות אלישיב אופן (נכון
לשנה 15 - לחוט בהנדסה קרבית)

על דבר הטוב והתשובה / **מאמר**

איתמר
קופמן

"חלקי ה' אמרתי לשמור דבריך"

אני אנסה להרחיב קצת את הדברים לפי הסדר: א. ענין היחוד- "יחוד הא"ס (האין-סוף) ב"ה הוא- שרק רצונו יתברך הוא הנמצא, ואין שום רצון אחר נמצא אלא ממנו, על כן הוא לבדו שולט, ולא שום רצון אחר, ועל יסוד זה בנוי כל הבנין." (קל"ח, פתח א). בשביל לנסות להבין פתח זה יש צורך להרחיב קצת במושגים המובאים שם "יחוד" ו"רצון אלוקי":

יחוד- יש להבחין בין התואר אחד ואחדות לתואר יחוד: בתואר "אחד" יש נושא שמאחד בתוכו הרבה ענינים. "אחדות" היא התאחדות והתארגנות של חלקים וענינים מפורדים. לעומתם "יחוד" הוא השלילה של כל מה שיש בו משום ריבויים. זו כלליות שאין בה כלל פרוד חלקים וענינים (ע"ר א נא) המחשבה העליונה של הפשטות- אי צורך ההרכבה ואי- אפשריות ההרכבה. (ריש מילין- פשטא). מכאן ניתן לבוא ולדבר על שתי קומות ביחוד: היחוד המוחלט ויחוד ה' בעולם, בהתגלות בגדר של עולמים-

היחידות האלהית המוחלטה, למעלה מכל ציור של עולם, אין כח בשום שפה לבטאה, ולא שום שכל ולב להשכילה. (ע"ר א נה). במדרגה זו הקב"ה הוא "יחיד גאה"- הגאה למעלה מכל גדר של עולמים, למעלה מכל תוכן של שאיפה יותר נאצלת השייכת לכל דבר נברא. (ע"ר א קנט). שם אין לנו כלל לא דיבור ולא השגה. אמנם יש את המדרגה השניה, שעליה (נלע"ד) מדבר הרמח"ל כאן, והוא היחוד המתגלה בתוך העולמות עצמם, שזהו יחוד הרצון:

רצון אלוקי- בשביל לנסות להבין קצת משהו, יש להקדים שלא שייך לדבר על רצון אלא רק במה ששייך בו הכרח, ולכן מובן שהקב"ה, שלא שייך בו כלל הכרח, ממילא גם רצון לא שייך בו, והוא למעלה מעלה מכל מהות של רצון, וכל זה רק תפיסה ציורית שלנו, כשאנו רוצים לדבר על המקום הכי נשגב (קובץ ב שנא). מ"מ כשמדובר כבר על התגלות של רצון, מדובר בתחילת ההופעה האלוהית שמקורה בא"ס, הופעה אלוקית שכבר יוצאת לסגל מציאות נבראת ולשכללה (קובץ א תשצד). הרצון הוא התגלות של תוכן מסויים שהוא מקור כל ההתהוות (ע"ר א ט).

ביותר עומק ניתן לדבר על הופעות רבות של אותו רצון- בראשית ההשתלשלות הרצון קודם להתפרטות למידות מפורטות ומסוימות, ההארה הראשונית לביסוסו היא מחרות בלתי מוגבלת כלל, ללא שלשלת של סבות ומסובבים, משם יש מעבר מהופעה אלוהית חופשית לעולם האלהות, שם כבר יש שלשלת סבות ופרצופים מאורגנים (קובץ ב שמ).

אמנם בהופעה הראשונית אין כלל הגבלה, אך היא כוללת בתוכה את כל הופעות הבריאה, בה כלולות כל המגמות שבבריאה, ולכן כל הופעות של הדרגה בבריאה הן הופעות מאותו רצון, ומגמת הכל היא עילוי כל הרצונות, כל ההופעות השונות שבבריאה, לרצון והחפץ העליון, קשור כל המגמות הפרטיות של הרצון לכללות הרצון (קובץ א תשצד) מה שכולל בתוכו גם את ניצוח הרצון העור, ניצוח כל ההשתעבדות הפנימית למערכות הטבעיות (קובץ ז לט). מכאן ניתן להבין את משפטו של הרמח"ל "שרק רצונו יתברך הוא הנמצא", היינו ההבנה שרק יד המסתרים של הרצון העליון החופשי היא הפועלת את כל ההופעות המוגבלות הגלויות, אף ההופעות הכי ירודות, ומכאן ניתן לבא ולדבר על דבר שליטה פנימית בלתי מוגבלה העושה את כל הסדרים המוגבלים (קובץ ה רלד). זוהי הכרת השלטון העצמי האלוהי, בחופש גמור, המחולל גם את כל הנגלה (קובץ א תרה), ההכרה שהטוב המוחלט הוא המחולל את כל תנועות ההויה המוגבלת, וזהו יחוד הרצון.

במקומות אחרים מסביר הרב מהן תנועות אותו יחוד: באמת יש לדעת שעיקר העבודה היא "צורך גבוה"- השלמות המוחלטת האינסופית של האלוקות אינה מניחה מקום להוספה, אמנם יש שלמות של הוספת שלמות, שצריכה גם היא לא להיות חסרה מן האלוהות, ולכן צריכה ההויה האלוהית להתהוות מהתחית הכי שפלה, וכך לתת מקום להשלמתה של עליה בלתי פוסקת (קובץ א תמט, קובץ ב שטו). א"כ עיקר ענין זה, מצד היחוד, הוא צורך גבוה, ושם אין אנו משיגים, אלא שעל הבריאה הוטלה משימת גילוי אותו יחוד והוצאתו לפועל בצורה נגלית.

גילוי אותו יחוד בתכלית, הוא גילוי אור ה' באחדות עליונה כזו, שלא יהיה שום נצוץ חיים שהיש העצמי שלו לא יתעלה למעלה הרוממה של גילוי אור ה', ויהיה העילוי של כל ההויה כולה זורח בכל פרט ופרט בפני עצמו (קובץ א תתקב). היחוד יופיע במלואו לא מתוך הופעה אחדותית שתטשטש את הפרטים, אלא דווקא כשכל כח יעמוד יוצא לפועל במלא צביונו וקומתו, ואז יתאחד עם הבנין השלם.

במקומות אחרים מוסבר שכדי להגיע לידי כך שכל מגמה ומגמה שבבריאה תופיעה במלואה, היה צורך במה שנקרא "שבירת- הכלים":

כדי שכל מגמה תופיע במלואה בפני עצמה היתה צריכה ההויה, עוד בהיותה בכח, לצאת בצורה של חלקים חלקים ונקודות נקודות, שכל כח עומד בפני עצמו במלוא צביונו. מדובר בשלב של תחילת הופעת הבריאה כבעלת גבולות וגוונים רבים ושונים. אמנם בשביל שהבנין לא יטשטש את הכוחות יוצאים כל הכוחות בשיא עוצמתם, להתראות ולהתגלות בעולם ("אני אמלוד") (קובץ ח פג). כמו שלפני כל יצירה ותנועה רוחנית מופיע כח גדול שאיננו יכול להתישב בעולם, ואח"כ לאט לאט מגשימים אותו בחיים, וזאת כדי שההגשמה לא תטשטש את עוצמתו (קובץ ו לב). אמנם כשהכלים מוגבלים ומפורדים אין הם יכולים לקבל לתוכם את התוכן של הטוב העליון ולהתעלות אליו, שהוא שייך דווקא למכלול של הכל ולא להופעות פרטיות, ומכיון שאין הרצון בטובה מוגבלת, אלא בעילוי ללא תכלית וטוב שאיננו מוגבל, לכן האורות הפנימיים היוצרים את ההויה הם עליונים מאוד ולא מוגבלים לפי כוחה, והטוב ניתן לפי שיעור הבורא ולא לפי שיעור הנברא, ולכן כאן נתקלקלו הדברים ונוצרה השבירה (קובץ א רמד, תסב):

השבירה היא שאיפת ההויה לאותו טוב עליון שאיננו מוגבל, ולכן מתוך חוסר רצון בהופעה חלקית ומצוצמת יש נתיצה של הגבולות. אורות אלו שמופיעים אינם יכולים לסבול שום הגבלה שתכלא אותם בחוקים וכלים שונים (קובץ א קלה), הם לא רוצים להתגבל בכלים מעשיים קצובים, ואין להם כלל מעשים לפי גודלם. (קובץ א קפח), לכן יש מרידה והריסה של כל חוק וסדר, עד שלבסוף, בתחתית ההשתלשלות, מופיעה הס"א- כל כוחות ההרס והחורבן.

א"כ ממבט כזה כל הופעת הרוע אדרבה מופיעה ממתוך תביעה עליונה למה שלמעלה מכל הגבלה, אף למעלה מכל תורה ושם אלוהי, ורצון לבנות בנין שיותר נעלה מכל מה שכבר בנוי (קובץ א תצד, ג מט, א תקנג). כל כוחות ההרס והחורבן שבמצאיות נמשכים מתוך חוסר הסתפקות בהופעה מוגבלת וטוב מוגבל וחלקי, והכל זורם ושואף לקראת הופעת היחוד העליון.

ב. ענין ההטבה- "רצה הא"ס ב"ה להיות מטיב הטבה שלמה, שלא יהיה אפילו בושת למקבלים אותו. ושיער לגלות בפועל יחודו השלם- שאין שום מניעה נמצאת לפניו ולא שום חסרון. לכן שם ההנהגה הזאת שהוא מנהג, שבה יהיה בפועל החזרת הרע לטוב... והרי היחוד מתגלה, שהוא עצמו תענוגן של הנשמות" (קל"ח ד). הרמח"ל מדגיש שלצורך אפשרות ההטבה השלימה, צריך לתת מקום לעבודת האדם בבחירה חופשית. בנוסף הוא מדגיש שגילוי היחוד הוא הוא ההטבה בעצמה. אנסה להרחיב-

במקביל לשלמות וההשתלמות של היחוד ניתן לדבר שתי הופעות של טוב: הטוב השלם והמוחלט, מילוי הטוב, שהוא למעלה ממה שמופיע בגבולות הבריאה והטוב המתעלה- תוספת עוז ועילוי בלי מצרים וללא עמידה, שהוא בבריאה עצמה (קובץ א קיד).

מכאן ניתן להבין את מגמת ההטבה של הרמח"ל ככלולה במגמת היחוד- ע"י שהבריאה מגלה מתוך עצמה, בבחירה חופשית, את שייכותה לשלמות, לטוב המוחלט, מתוך עצם מהות החיים, ולא רק כתנועה העומדת מעליה, וזאת ע"י כל תנועות הטוב המתעלה, היינו, עבודת האדם של החזרת הרע לטוב, אז ממילא אין כאן בושה ונהמא דכסופא (קובץ ז, קפד).

א"כ ההטבה השלימה היא בעצם גילוי השייכות של הבריאה המוגבלת לטוב המוחלט מתוך עצמות הבריאה, ולא רק כדבר חיצוני, וזהו בעצם גילוי היחוד, "שהוא עצמו תענוגן של הנשמות".

הגילוי העצמי מתגלה כנ"ל דווקא ע"י חופש הבחירה: הבחירה החופשית היא מגלה את עצם המהותיות של הבחור- כשאדם בוחר בטוב מתוך חופש מוחלט לבחור בין טוב לרע, הרי הוא מגלה לאן בעומק עצמיות הוא שייך (אגרות רפג, שעט). הרצון החופשי של האדם אינו מגלה רק את עצמיותו הפרטית. צדיקים שולטים ברצונם החופשי על חוקי הבריאה. ע"י השתייכותם אל רצון ה', הם מופיעים את אור הרצון, השייכות לטוב המוחלט, בבריאה כולה, וזה שופך יושר וטוב בכל הבריאה כולה. (קובץ ה קע, ז עד). (אמנם הבחירה הגלויה היא מלאת הכרחים ואינה חופשית לחלוטין, אך זו כבר סוגיה נפרדת). אמנם, נתינת אפשרות לרצון לצאת מן הכח אל הפועל, היא דווקא ע"י נתינת היכולת לעמוד במצב הפוך ומנותק מהקדושה, ומכאן מדובר במקומות רבים על סוגית הנסירה:

בתחילה החיבור היה גב אל גב- אחור אל אחור. אחור זהו הצד הטבעי- מדובר על התחברות טבעית של כנסת ישראל לצור ישעה, התדבקות בטוב האלוהי מתוך הכרת, חיבור ללא חפץ של חיים פנימיים. התרדמה היא יצירת מצב שבו הטבע (של הדבקות) נשאר רק בתור רושם ולא בתוקף של שליטה בפועל, ואז בשעת התרדמה באה הנסירה- הנסירה היא הבאת רגשי חופש המאפשרים להיות גם נפרדים.

זו נתינת יכולת לעמוד במצב הפוך ומנותק מהקדושה, מצב בו אפשר לדבר על פרודים ונפילות. לאחר הנסירה נבנה הצד בנין שלם- העולמות כולם עומדים בצביון שלם בפני עצמם, ואז החיבור הוא פנים בפנים, היינו מתוך בחירה ורצון משוכלל היוצא אל הפועל, ברצון חופשי לגמרי, מתוך מהות החיים הפנימים שמתגלים ע"י הבחירה כנ"ל. אז יש אפשרות לחיבור שלם- לאחדות משוכללת וגמורה, מה שקודם היה רק בצד החיצוני ולא בצד הפנימי של החפץ. (קובץ א כה, תרמג. ע"ר א שצב).

למעשה, בשבירת הכלים נוצרו שאיפות הרוע, עוד קודם יציאת העולמות המוגבלים לפועל, והנסירה היא לאחר הופעת העולמות הברואים, והיא הנותנת מקום להופעת הרוע במציאות, כדי ליצור איחוד שלם. הופעת הרוע לפי מבט זה באה כדי לאפשר לבריאה לגלות את עצמיותה האמיתית מתוך חפץ שלם. מתוך שתי ידיעות אלו מתגלות הופעות הרוע כחלק ממכלול תנועת התשובה שפועלת ללא הפסקה במציאות, ודוחפת אותה לעילוי אחר עילוי.

א"כ כיון שדיברנו על שתי ידיעות- היחוד וההטבה, שדרכם מתגלות הופעות הרוע בתור תנועות תשובה, נלע"ד שניתן להקביל להם שלוש דרגות של תשובה:

הגמרא ביומא מלמדת שע"י תשובה מאהבה נהפכים הזדונות לזכויות והקלקולים לתיקונים. נ"ל שניתן לדבר בדרגת תשובה זו על שלוש קומות אחת על גבי חבירתה:

א. תשובה בדרגת ההטבה- ההטבה כנ"ל יוצאת לפועל ע"י הנסירה- מצב הפרוד נועד להביא לחיבור מתוך בחירה. ע"י תשובה מאהבה חוזר הקלקול לטובה, כי תחת עשית מעשים בכח הטבע, הם עכשיו יעשו בכח מושכל, והאדם קונה לעצמו הרגל פנימי ואמיתי לעשות את הטוב מתוך עצמיותו. א"כ החטא בעצמו גרם ליכולת הופעת החפץ הפנימי (מדות ראייה ברית א ג). אמנם מצד מדרגה זו, הקלקול מצד עצמו הוא כן מצב של חסרון, אלא שבתהליך הכללי הוא מוביל לטוב. אלא שניתן לדבר על מדרגה נוספת-

ב. תשובה בדרגת גילוי היחוד שע"י עבודת האדם- היחוד כנ"ל יוצא לפועל ע"י שבירת הכלים. בשבירה נוצר הרע כשאיפה לטוב יותר עליון, אלא שרצון זה השתפל ומופיע בצורה של שאיפת רוע וחורבן. מצד זה החטא בעצמו בא ממקור טוב, מתוך רצון לטוב יותר גדול. הזדונות שמתהפכים לזכויות אינם יצירה חדשה אלא רק גילוי של התוך הפנימי (קובץ ה ט). מתוך כך אין כאן צורך בשבירת הרוע, אלא אדרבא אימוץ הרצון של האדם, והגברת הערך של אישיותו, שהרי בסיס הכל היא השאיפה לטוב. על האדם במדרגה זו לא מוטל לשבור את מידותיו ואת כוחות חיו, אלא לפתחם בכיוון הנכון. (אורות התשובה ט ז-ח, קובץ א רמ). אמנם במדרגה זו בצד החיצוני יש עדין הופעה של רוע וקלקול, ולכן צריך לדבר על מדרגה נוספת-

ג. תשובה במדרגת היחוד כצורך גבוה- כנ"ל יש רצון עליון בהופעת ההגבלה והרוע, שהוא למעלה מכל תפיסה אנושית. מצד זה הרע נמסר לרשות גבוה, ויוצא מחוץ ליסוד החופש והבחירה, ומצטרף לרשות ההנהגה העליונה ש"גם כל מעשינו פעלת לנו". שם החטא הוא כתוצאה מהרצון העליון ולא כחלק מבחירתו של האדם. בדרגה זו החטא והקלקול עצמם הם חלק מהרצון האלוהי.

בחגים וימים טובים אנו מתפללים שהקב"ה יזכנו ל"יום שכולו טוב יום שכולו ארוך". אדמו"ר הזקן מסביר (תורה אור ע"י יח) שיום ש"כולו" ארוך הוא יום שגם בתחילתו הוא ארוך. בתקופת עילוי העולם יופיע התיקון העולמי בכל פרטיו וענפיו, ונוכל להביט ולראות איך כל רגע ותקופה שעברו מאירות את אור היחוד. ה"אריכות" תופיע בכל רגע ורגע משנות העולם, וכל הרע והצרות שעברו ישובו להאיר.

מתוך מבט זה אין אנו נמצאים ב"משחק", אלא בתנועת תשובה בלתי פוסקת. בכל משבר ונפילה, בין של האדם הפרטי ובין בכלל, צריך לשמוע את קול ה' הקורא להתקדם יותר ויותר ולא להסתפק במה שכבר קיים. ודווקא בזמננו זה, לאחר כל התהפוכות, הגלויות הארוכות והיסורים, אנו עומדים על סף הופעת אור חדש, שהוא מעבר לכל הציפיות, מעבר לכל הדמיונות והציורים, שכל בריאת העולם והתנהלותו באה בשביל אפשרות הופעתו.

איתמר בונה מזבח

סיפור

נשי
שור

עשר אצבעות יש לאיתמר, עשר אצבעות זקות ופעלתניות. כולן יחד שוקדות כעת בהקמת מבנה מפואר מאין כמותו, מבנה שלא שזפה עין מעולם. הזמן קצר, מִלְחָשׁ איתמר. עוד מעט, הוא אומר, עוד מעט כבר לא נהיה לבד, בקרוב לא נוכל להסתיר עוד את הסוד המיוחד. טופח איתמר בכפותיו את האדמה לתל נמוך קומה. כמה טפחים – ודי. עוצרת תולעת ושמה תולעת את זחילותיה ומקשיבה לקול ההמולה. איתמר יודע, מחייך ומגביה את תילו עוד. ממשיכה תולעת בדרכה. ממשיך איתמר את הטפיחות הרכות ואת קיבוץ אדמתו. ציפורניהן של עשר האצבעות נושקות בעפר וכולאות מגרריו תחתיהן. לוקח איתמר את דליו הנאמן ומנסך על גבעת האדמה שהכין. פלגי מים חומים נוזלים מן הפסגה ומסיעים עמם מעפרה. איתמר לא נעלב מהתנהגותם כפיות הטובה של המים. הזמן קצר עוד יותר ואיתמר טומן את אצבעותיו באדמה הלחה ומגבלה עם המים הזורמים במורדות התל. ידיו עובדות במהירות, נכנסות ויוצאות, מתהפכות ומתפכות, טופחות מפעם לפעם וטופחות שוב על מנת להטפח. חרוץ הוא זה, איתמר הבנאי. איתמר בונה מזבח.

נְסִיפוּ עשר האצבעות בטיט המתקשה, אך אין איתמר שלהן מסב ליבו לכך. הזמן קצר, הוא מאיץ בהן, הזמן מתקצר. עכשיו הוא מביא את הקרשים. קרש קרש מסדר איתמר למלאכה. פה מעקם איתמר וכופף את העץ, שם שובר ומצטער ומחליף. הם רק כפיסי עץ פשוטים, מעובדים, אך איתמר איננו עוסק בגדריהן של הגדרות. הוא פוקד: היו שיטים! והם נהיים. הלא מה להם שיטים ומה להם אורנים? העיקר – מה שמבקש איתמר. ריבוע ראשון מכין איתמר מהעצים, קשור בחוט שמצא בארגז הכלים שבגינה. החוט אדום, חוט יפה וחזק. בוחן איתמר באצבעות של המנוסה בבנאים את יסודו של הבניין, וירא כי טוב. איתמר מכווון את ריבוע עצי השיטים מעל התל התיחוח, ומרכיבו עליו בעדינות. העצים חורצים את רישומם בכוח ומפנים פסולתו לצדדים. תחומה אדמתו של איתמר בסייג איתן בל ימוט. עדיין מתנשאת הגבעה מעבר לריבוע הראשון, ועל כן איתמר מלקט לו שוב עצים. האצבעות נושאות ונותנות עם הקרשים הזעירים, מעקמות ומיישרות, מיפות ומשפות. פעם אחת בוכה איתמר, כי קוץ שיטה שוטה פצע את זרתו. הדמעות מתגלגלות מן האף הכפתורי, האיתמרי כל כך, ונבלעות בעיסת העפר. איתמר בונה מזבח.

מהרו! מהרו! הוא מגיע בקרוב, איתמר אומר, איתמר ממחר. הושלמו שלוש קומות עץ סביב לאדמת הגבעה המטופחת. גם גג עֲצֵי מתאים הרכיב איתמר והתאים לארבע צלעות המזבח הזקופות, לאחר שיישר את פסגת הגבעה להתפשט-למלא בכל פינות המבנה. נותרו רק עוד שני שלבים להשלמת המעשה, ואיתמר מחיש גמישות אצבעותיו. תחילה – מביא משולש מוארך, מעץ מלא. שיר הרשתה לאיתמר בקוביות שלה, כמוכן. איתמר מזמזם בשקט שיר לחנוכה. סומך הוא את ניצבו הנמוך של המשולש לאחד מצלעותיו של ריבוע העצים המהודר. פְּדֹדִים נמשכים שני חלקי המבנה השונים זה לזה, בטבעיות נפלאה. איתמר שמח, עוד מעט וישלים רו, איתמר נחפו. את השמן ואת צבע הגועש החום-אדמדם של הנחושת הוא שופך בעת אחת, כי כלו כל הקיצים, הוא יודע. איתמר מרגיש הכול, וגם כשפרצופו קורן באור גדול על הציפוי המבריק של מזבחו, נדקר הוא על תולעת הלכודה בין זוג סלעים אי שם מתחתיו. איתמר בונה מזבח.

זהו, עומד המזבח על תילו, בנוי לתלפיות. אבא של איתמר עולה במדרגות הכניסה. איתמר כבר לא חושש לזמן, שקוע הוא בתוך חזיונות בניינו. באמת – איתמר אינו מכיר בזמן, אין לו מושג במחוגיו, אבל הוא מרגיש. איתמר – ראשון למרגשים. אפילו אצבעותיו לא נחות עתה מלהרגיש, ממששות הן את פר העולה אשר לו. הממשות גואה באיתמר המופרש לעבודה. אבא נשמע חוצה את החצר בצעדיו הכבדים. איתמר כבר מוביל כעת את השור לאתר שחיטתו ומלמדו שיר ערש קטן. לא נרדם איתמר, הוא מרוכז, אך הפר מתנמנם. הפר אינו תופס במעשה ילדות, אינו מבין פְּשָׁרָה של סכין המונפת למעלה מעורפו. הכול נעשה בזריזות, כיאה לאיתמר בן-טובים, הוא שוחט ומקריב את הדם. אבא של איתמר מאהיל צלו על איתמר, כשה מסיים להזות מן הדם על המזבח הגדול. דמי הקרבן יורדים ומחלחלים מטה והלאה, בעומקה של קרקע מקודשת, ותולעת פוסקת מהתפתלות מצוקתה. אבא מביט ומשתהה לפני אומרו לאיתמר דבר. מה הוא רואה? איתמר בונה מזבח.

"מה בנית, איתמר?" מקשה אבא. לרגעים איתמר מתרגז על השאלה ורוצה לרגום אותה באתרוגים, או לכל הפחות בחול פשוט. –למה לשאול כשיודעים?– רוטן איתמר הבנאי בליבו, ומיד נרגע אל מול אהבתו המתוקה של אבא. "בוא, אבא" מושך איתמר כף יד חרוצת קמטי לאות. אבא של איתמר איננו ממהר ואיתמר ממהר, והיד עודנה במקומה אוחזת. עשר אצבעות לא מְּתָרוֹת ליד האחת לעולם, איתמר יודע כוחן. הוא מושך ומלטף, מבקש, לוחץ ומרפה, והזרת הפגועה כואבת נורא. אבא נכנע לבסוף, ונמשך בעקבותיהן של עשר אצבעות עיקשות. איתמר זריז, הוא אוסף את האברים הנשרפים ומהדקם חזק בחיקו. יחד מטפסים הם במעלה הכבש המצופה אל גג המזבח. איתמר מקריב את אברי הפר אל מערכת התמיד, אבא שומר הסף. עיניו של אבא מביטות באיתמר הנקרב, ומרגיש איתמר שאומר לו אבא בְּשִׁתִּיקָה: לא תִּכְבֶּה אִם תִּכְנֶה, תהיה גם אתה אש תמיד. די לאיתמר בחיור להשיב, משום שיודע הוא שתמיד יהיה – אשר אהיה. את איתמר לא תזיק האש. בסערה, הוא נטרף בחום הזן מפי התהום שנפער כפעם, ואש סיביותיו. אש גבוה באה מיד ומקבלת מתנותיה, ואיתמר אש, ואיתמר איננו אוֹפֵל. מוצאו אבא את איתמר יוצא בשלום, איתמר בא ומחבק סביב מותניו של אבא, ואבא יודע נפש איתמר. איתמר בונה מזבח.

לאיתמר, רק כיוור אין להשלים סודו, ואבא אף רואה ששכח מְּכַבֵּר וכרכוב. אולי איתמר לא רצה בהם מלכתחילה, ששבע מן הפירודים, מן ההבדלות בין דם טמא לדם טהור, בין חושך לאור. אבא של איתמר הפוך, הפירודים מפכים בו סדר טוב. כך יאה: אחדות לתמימים, פירוד למבוגרים. תולעת נחלצת משביה כעת, ואיתמר עייף ויגע וירא – אולי, אולי ישבר לו מזבח? אולי יטנף רז? אבא יודע נפש איתמר. ידיו המנוצחות אוחזות באיתמר ברוך ומניפות מלמעלה. כנגדו איתמר מניף איתמר מלמטה, וכבר לא צריך לומר – אל תדאג, איתמר. יחד – צחוקם סס באויר המזבח ומערבל את עשן אִשֵּׁי הקרבן. עוצרת תולעת ושמה תולעת מזחילותיה ומטה כל כולה לקול המון גליהם. חמש אצבעות של אבא מלטפות זרתו של איתמר, ופצועה כבר איננה, ואיתמר מחייך. בוקק של חושן נוטף מאבנים טובות שבפיו, תמצית אור מחמדים המפציע לעתיד לבוא, שלא שזפתו עין מעולם. חמש האצבעות מעביר אבא של איתמר לסמוך על ראשו של בנו, והיה קדש. אבא של איתמר מברך "ישימך...", ותולעת ממשיכה שאלה: זהו איתמר בונה מזבח? איתמר בונה מזבח.

ע"פ סיפור של הרב נתן על טל.

הלכות השראת שכינה

מחשבה

אלי
אביישר

"היזק ראייה" - הראש שקצת טעם מעולם המושגים של מסכת נזיקין, בבא קמא, בבא מציעא, מתקשה לקבל את צירוף המילים הזה. האם יהודי העומד בחצירו ואגב מעשיו הכשרים והראויים רואה גם את חברו שבחצר ממול - מזיק יקרא? וגם הלב התמים מתקשה להבין מדוע עני שאין ידו משגת לבנות מעקה ארבע אמות לגגו יאלץ למכור את ביתו ונחלת אבותיו רק משום ששכנו בחצר רוצה קצת שלווה ואיכות חיים?

שאלות אלו ישארו פתוחות גם אחרי הדברים שנכתבו, לא תהיה פה תשובה שכלית שתעמוד בדרישותיו של הראש העיוני, וגם תהיה הלב חזקה מלהשקיטה, אך הדברים חשובים כשלעצמם ואולי גם יניחו מעט את דעתנו. הגמרא בדף ס. מגלה לנו את מקורם של דיני היזק ראייה - 'מנא הני מילי? אמר ר' יוחנן דאמר קרא: "וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלקים". -מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוונים זה לזה, אמר ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה'.

אומרת לנו הגמרא, אכן עזבנו את הראש של בבא קמא ובבא מציעא, יש פה מדרגה חדשה - **הלכות השראת שכינה**.

כאשר אנו מבקשים ששכינה תשרה בינינו, לא די שנמנע מלעשות פעולה ממשית של נזק, לא ניתן להסתפק בשמירה רק על גופו של חברנו ורכושו הממשי, עלינו להתנקות מכל גרימת אי-נוחות לסובבים אותנו, להזהר מלפגוע גם אם לא היתה לנו כל כוונה רעה, ולוותר מעט על איכות החיים שלנו לטובת זו של שכנו.

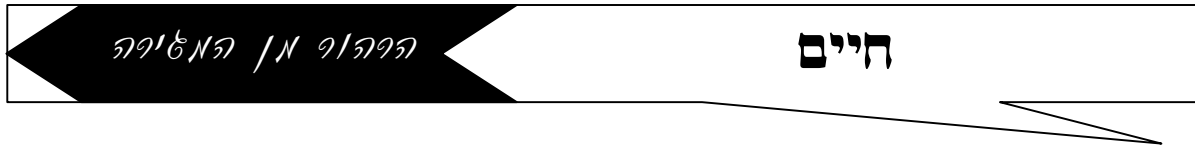
אך נראה שרבינו אורי אשי, שבחרו להפגיש אותנו עם המושג של היזק ראייה כבר בתחילת המסכת, ביקשו לומר לנו דבר נוסף, רצו שכאשר נלמד את הסוגיה תתנוסס בראש הדף המילה שלכאורה כל-כך לא שייכת - "**השותפין**". דיני היזק ראייה, או הלכות השראת שכינה, הם לא רק ויתור על טובתי עבור חברי, אלא הם הדרך בה אני בונה ובונה יחד עם חברי. אנו מגלים שבניה זו לא תמיד נעשית מתוך אחידות ועשייה משותפת, אלא לפעמים השותפות תהיה דוקא ע"י הכותל שבינינו - ההפרדה שמאפשרת לחברי להתקדם ולהתפתח בדרכו שלו, ולא פחות מכך מבררת לי את חלקי שלי בעבודת ה'.

בלעם בעל העין הרעה, הפך לו ה' אלוקיני את הקללה לברכה, וזכה לראות מהי עין טובה - המסוגלות לתת מקום גם למי שלא בדיוק בראש שלי, מתוך הבנה ש"זה מעשה שלו וזה מעשה שלי" וגם הוא, כמוני, בדרך; הבנה ואהבה לכל הבריאה, לכל תהליך במציאות, מתוך הסתכלות איך כל המציאות בכל גלגוליה ותהפוכותיה, שואפת והולכת אל גילוי ה' השלם. מחזה של עם שלם שמבנה חייו הוא מבנה של עין טובה גורם גם לשונא ישראל להודות- "ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה".

יהי רצון שנזכה לעין טובה על עצמנו, על חברינו, על כל עם ישראל ועל כל הבריאה, ונהיה ראויים להשראת שכינה עלינו.

שנה טובה!

התורה ביצירתה והתחדשותה היא חיה, תוססת, שמחה. ראשונים חיפשו לשמוע דבר הלכה אחד מפי רבם "מילתא אלבישייהו יקירא". כל דבר הלכה, כל שביב שמועה הכיל חיים שלמים. הדברים לא עברו כקטעים מנותקים, נפרדים, אלא רב מפי רב, שושלת של דורות שהעבירו את התורה בצורתה הטהורה מיום נתינתה בסיני מפי הגבורה, העברה של מילים ואותיות חיות ושמחות. ההלכה היתה ניתנת עם שם בעל השמועה, אישיותו והמקור שממנו נחצבו ונלקחו הדברים, מתוך כל ההקשר וכל היקף החיים.

לנו הותר לכתוב דברי תורה, לסכם, לתמצת. אך אי אפשר לשמור על החיות על גבי נייר. הרבה פעמים כשמנסים לכתוב שיעור מרתק נשאר בסוף דף יבש נטול משמעות. כשלומדים סוגיא צריך וניתן לעורר את הרוח שהוטבעה באותיות ובמילים, להחיותה מחדש - "והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני" - דברי התורה עצמם ניתנו חיים ושמחים בשמחה עצומה, נתינתה באש וקבלתה באש. ובכל דור מי שמקדש עצמו זוכה לטעום מעט מהמתיקות המקורית.

שנזכה בעזרת ה' להרגיש מעט מנעימות תורתנו במלא עוצמתה וחייה...

[מילתא - שבת י ע"ב, "והיו הדברים שמחים" - שה"ש רבה וש"נ]

בקשר לנ"ל - ב"ה, יש לנו רבנים גדולי תורה שכל תורתם חיה ממש בקרבם, כל סוגיא בכל נושא מונחת בקרבם לא כסיכום דברים אלא כחיותה ביום יצירתה ולימודה. העניין של חיות הדברים נכון בעוד דברים רבים בעולם, להבדיל - כשמביעים רגש, מבינים דבר לעומקו, וגם בכתיבת סת"ם שהאותיות לחות ונוצצות ניתן להבחין עד כמה רב המרחק בין דבר מת לדבר חי.

"ראה לגברת אמת, שפחה נואמת - לא כי בנך המת ובני החי"

הודעה משמחת

**חנוכת בית
המדרש החדש
תתקיים באור ל-
א' טבת, נר
שביעי של
חנוכה. כולם
מוזמנים!**

לעקומים נאווה תהילה

ישי שור

"...כל פעם שאתה חוטא,
לצערנו אתה אוהב פחות את הילדים שלך,
הלב שלך כבר לא כ"כ טהור,
וילדים צריכים את הלב הטהור ביותר,
הם צריכים את האור הזך ביותר"
(ר' שלמה קרליבך)

רציתי שבילי בר וישר -
לא קיבלתי.
תמים טהור, שיוכלו הילדים להצטופף בו
ולקשקש את האבנים בגירים צבעוניים -
לא נענית.

אז אולי, רק הפעם, לעקומים נאווה תהילה,
וְאֶתְחַנֵּן -
אתה תהיה לי שדרה בודדת להציף בעולם.